

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: ...
Kéziratok visszaküldésük nem adtnak.

Debreczen, szept. 10.

— Hitelrészvények. —

(K. Gy.) Ismerős dolog, hogy a budapesti értékpapirtőzsde mennyire függ bécsi kollegjától. Ha Bécs valamely papirt favorizál, Budapestben bizonyára rögtön hausse-ra kerekednek; míg ha a császárvárosban valamely részvény ára hanyatlik, ugy esküdni lehetne rá, hogy Budapest is vakon követi a bécsi példát a nélkül, hogy tudná miért? Magyarország egyetlen tőzsdéjében annyi önállóság sincs, mint egy — mamelukban. Ha tehát most a bécsi tőzsdén elfordult dolgokról beszélünk, mind az, a mit mondunk, csak ugy illik a budapestire is. És ha mégis azt állítjuk, hogy a bécsi tőzsdével akarunk foglalkozni, történik ez azért, mert a megbeszélendő dolgok kiindulási pontja a császárváros.

Az osztrák és német tőzsdék, csak ugy, mint a miénk, előszeretettel úzérkednek az osztrák hitelrészvényekkel. Ennek kurzusá épen olyan, mint a higany a hőmérőben. Rendkívül érzékenyek ugyanis a részvények (már t. i. az árfolyam) mert árukból meg lehet tudni a börze és így a politikai világ álláspontját. Ha a politikában verőfényes derült napok regisztrálhatók: e papirok — csak ugy, mint az a bizonyos kenesés a hőmérőben — emelkednek, de menten visszaesnek ha pl. Muszkaországból hideg, fagyos szél fúj. — Mikor e papir árfolyama legutóbbára elérte a 300 at, lendületes vezérezikkekben üdvözölték a nagy eseményt, a melyhez magának ez elsőrendű pénzintézetnek tulajdonképen semmi köze sincs. Mert ama 250,000 darab részvény közül, mely az osztrák hitelbank tőkét képviseli, alig látja meg 50—60,000 darab a tőzsdét, hol naponta százezerekre menő forgalmat kötnék benne — láthatlan színben. E papir a legutóbbi időben elhanyagoltnak látszik, mert míg a bécsi tőzsde más, különösen bankpapirokban hausseroz, addig a hitelrészvény ára csaknem változatlan maradt. Ebből némelyek azt akarják következtetni, hogy a hitelrészvény elvesztette a »vezérlő« szerepét. Kétszer sem kellene azt nekünk mondani, hogy elhagyjuk, mert hát tudvalevő, hogy a tőzsde sok tekintetben hasonlít a gyermekhez, ki majd ez, majd ama játékszerét unja meg. Csakhogy az a kérdés merthel fog: ha a hitelrészvény kiesik a börzeforgatók kegyéből, mely papir fogja azt e szerepben felváltani, mert vezérlő papir nélkül, mint nyáj ko-

lompos nélkül, a tőzsde el sem képzelhető. És a már internationalissá vált hitelrészvényeknek csakugyan az a szerencsésük, hogy nincs papir, mely alkalmas volna ily szolgálatot tenni. A hitelbank pedig előkelő összeköttetéseivel fogva mintegy hivatta van papirjai által ily dicsteljes szolgálatot teljesíteni.

Ha tehát, a hitelrészvények még sem emelkednek oly mérvben, mint a hogy a többi értékek fellendülése folytán várni lehetne, és a tőzdelátogatók »detronizálás« suttognak, ugy ennek valószínűleg egy fortélyos tőzsde-manőver az oka, mert hisz mindig vannak csoportok, melyeknek érdekében áll, ha a hitelrészvények ára alacsony nívoua áll.

— Még egyszer a zónáról. —

A magyar királyi államvasutak legutolsó kimutatása ép ugy, mint a zóna-rendszer életbelépte óta a többiek, bevételi kisebbséget tüntet fel. Ezzel szemben azt igazolják megbízható adatok, hogy a személyforgalom nem remélt nagyságot ért el.

Igy Budapestra érkezett angustus havában a magyar kir. államvasutakkal 165,434 utas, elutazott ugyanazok a vonalak igénybe vétele mellett 139,342 személy. Ezek elég imponzans számok! És ha a bevételek mégis egyre csökkentek, ennek oka bizonyosan az árforgalomban keresendő, mely az ideai hiányos aratásunk folytán egyik főtünyezőjétől, — a gabonaszállítástól részben meg van fosztva.

Az államvasutak igazgatósága a legutóbbi hetikimutatását egy hosszú lejegyzett kommentárral látta el, mely azt mondja, hogy a menedjétek mérséklése dacára is a személyforgalom utári jövedelem emelkedése egész határozottsággal konstatalható. E kijelentésnek csak örrülni tudunk, mert belőle azt láthatjuk, hogy ez újítás — melylyel Magyarország az egész világnak példát adott — pénzügyi oldalról is sikerülni fog.

— Tűzbiztosítás. —

A multkor az életbiztosításról szoltunk és most, midőn a munka egész terjedelmében előtünk fekszik, nem hagyhatjuk el, hogy ugyane forrás alapján a legelterjedtebb biztosítási ágról, a tűzbiztosításról sem, hogy néhány szóval meg ne emlékezzünk. A tűzbiztosítás a lefolyt üzletében általánosságban véve a társulatoknak veszteséget hozott. A magyar tűzbiztosítási üzlet, mely egykor oly

jövedelmező vala, az utóbbi években egyre passzív, minek azonban jórészt a társulatok az okai, a melyek az alig elképzelhető verseny folytán díjtételeiket oly alacsonyra szabták, hogy azok a károk és a kezelési költségek fedezésére is alig elégségesek.

Az említett jelentés sokat vár ama belügyminiszeri rendeletről, a mely a mult évben látott napvilágot és a mely minden egyes községnek a tűzoltói intézmény behozatalát kötelezővé teszi. Mi azonban nem oszthatjuk e tekintetben a jelentés megírójának véleményét és hivatkozhatunk a tapasztalatra, mely azt mondja, hogy épen a tűzoltói intézmény behozatala és tökéletesítése von el sokakat, elég rosszul, a biztosítástól.

A kamarai jelentés ama része, a mely a gyújtogatásokról szol, nem veti reánk a legjobb világot. Így például fel van emlitve, hogy egy délmagyarországi városkában, melynek házszámai nem haladják meg a negyedfélezeret, három év lefolyása alatt 117. mond: száztizenhét tüzeset fordult elő, a melyek közül 39 esetben konstatalták hivatalosan, hogy azok gonosz kezek működése által okozottak. Az ennekeltte annyira divatos kolduska a tűzkárosultaknak már egyre csökken, mi azt mutatja, hogy a nép a biztosítótársulatokat ajánlatával gyakrabban felkeresi. Bár ama körülmény, mely szerint a községek egyes leégettnek bizonyítványt állítanak ki, hogy a könyörületes lelkeket adományozásra indítsák, magában véve humanusnak látszik, mégis jobb volna talán, ha az ilyen bizonyítványok kiadása betiltatnék, hogy a nép mintegy kényszerítve legyen vagyonkiját biztosítani. Megemlítendőnek találjuk, hogy a mult évben az olasz miniszterelnök Crispi, egy bizottságnak, mely tűzkárosultak részére állami segélyt akart kifizetőlni, a következőt mondta: »Azon szerencsétlenek számára, kik a biztosítási intézményből hasznot meríteni nem akartak, nincsen az államnak pénze.«

Az államnak már saját érdekében állna, hogy a nép adózó képességét el ne veszítse, a biztosítási intézménynek propagandát csinálni. És hogy a magyar nép még mindig nem veszi igénybe ez áldáos intézményt, annak oka a helytelenül alkalmazott takarékoságon kívül (mely hejh! de nem egyszer iszonyu pazarlássá válik!) ama közönynek tudandó be, a melylyel a biztosítás irányában viseltetik.

Információink alapján állíthatjuk már most, hogy a tűzbiztosítás a társulatoknak ez évben sem fog hasznot hozni, mert különösen a legutóbbi időben a tüzesetek száma eljlesztő módon szaporodott. Mindenesetre szerencse a szerencsétlenségben, ha a tüzbiztosítás vala mely szolid vállalatnál biztosítva van, és nem szabad könyörületre számítani ma már annak, ki vételes könnyelműségből vagyonát nem biztosítja, mikor a díjtételek oly elenyésző csekélyek.

— Belföldi hírek. A f. v. c. sz. m. a dia s e g e d e k s z t r á j k j a megkezdődött, a bejelentő bizottság ülészik. A munkások gyűlést tartottak, melyen az összes jelen voltak teljesen egyetértettek s a kiválmalkhoz való föltétlen ragaszkodásnak adtak kifejezést. — T e m e s m e g y e alispáni állására a szabad- elvűpárt értekezletén Dobó László m. főjegyző ellenében, a főispán által pártolt Dezső Ákhill Árvasz. elnököt mondta ki jelöltnek. — A k ö z i g a z g a t á s reformjáról a »Pester Lloyd«-ban cikket találunk, mely azt mutatja, hogy végre a kormánypárt körében is surgetik e kérdés megoldását; a cikkek kimondja, hogy »most már az önkormányzat látszatát a tényleges valóság, az elhanyagoltságot a cselvudatos gondozás s a klikk-érdekeket a közérdek fogja felváltani«, s hogy »ehhez a kormány bizony edeskeveset járult.« »Lehetetlen lesz tehát — folytatja a »P. L.« — a dolgot halogatni s a parlamentet se hideg, se meleg alárendelt kérdésekkel foglalkoztatni.« — S z i g e t v á r e m l e k ű n n e p e. Szigetvár közönsége az idén is megünnepelte szept. 7-dikén Zrinyi Miklós hősi halálának évfordulóját.

— A hadsereg rendeleti lapja a felségenek augusztus 25-éről kelt legfelsőbb elhatározását teszi közzé, melynek alapján 1890. évi január 1-ével minden hadtest tüzérezredénel további egy nehez üteg létesítetik, egyelőre leszállított bekeletszemmel; — közöltébbé rendeletet, melylyel további négy bosnyák-hercegovinai gyalogszáznak föllátása és a bosnyák-hercegovinai gyalogsági csapatoknak négy zászlóalj-törzskarral való ellátása, melyeket a felsége május 15-ikén kelt elhatározásával jóváhagyott — ez év őszén fogana-tosítottatnak.

— Külföldi hírek. A P a r i s b a n i d ő z ő Gladstone csodalkozását fejezte ki a párisi világgiallítás fölött, s a tiszteltére adott banketten dicserőleg nyilatkozott a francia kormányról, melyet megbecsülni tanult ama tiz esztendő alatt, mikor a kormány elel-lott. — N e m e t k ö z i é r t e k e z l e t. Az afrikai rabszolgakereskedés elnyomása ügyében tervezett nemzetközi konferencia október 15-én ül össze Brüsszelben. — A király Lembergől e hó 9-én történt visszautaztatában ismét érintette Krakkót néhány percig, s ott nem volt hivatalos fogadtatás. — A f r a n c z i a v á l a s z t a s o k. A hivatalosan bejelentett jelöltek száma szept. 7-ig 1076 volt, mely szám eppen nem jelentékeny, mert átlag egy kerületre még két jelölt sem esik. —

A „DEBRECZENI“ TÁRSZÁJA

ELZÜLÖTT.

— Irta: Kovács István —

Ott találtuk meg a pálnás bódé előtt. Meg kellett találni, keresztesben feküdt a járdán, a járó-kelőknek ki kellett kerülni. Az egyik karja fentmaradt az alsó lepedőn, a feje lecsuszott a kövezetre s a homlokáról gyöngyöző verejték a mely leégzvetéletét felkavart porral összevegyülve barázdákat vont arczára; másik karja mellette nyugszik, ujjai néha idegesen megmozdulnak, mintha számlálna valamit, majd a levegőbe hadonáz, azután visszacsúszik karja újra feltehetetlenül, nagyot koppanva a kövezeten. Ura se járulul reá, nem érzi most a fájdalmat; csak jobban összekuczorodik, talán, hogy tagjait jobban eltakarják a rongyok, melyek testét fedik.

Mennyin mehetett ez a nő keresztül, hogy idáig jutott?... Egyszerű, mindennapi történet: a bölcsőtől a pálnás bódéig, a puha vánkostól az utca kövezetéig...

Anyja varrónő volt, apátlan, anyátlan árva. Ott gonyadt reggeltől estig a varrósztal mellett, hogy megkeresse a kenyérré valót, azért, hogy tovább dolgozhassék. Hogy tovább viselje az élet nyomorát. Egyebe sem volt,

mint szépsége. A szépség pedig a szegény nőnek az élet átka, a férnák biztos céljára a boldogság fele.

Ha jött a varróból, sebes léptekkel ment lakása fele, abba a szűk kis szobába, mely csak szenvedésről beszélhetett volna. A saját árnyékától is megijedt, ha egy lámpa, mellette elhaladva, előre vetette árnyékát. Egyszer két árnyékot vetett a lámpa elbe, a saját s egy férfi árnyékát, — azután következett a régi történet. Szeretett, elbukott, csalódott. Három szó egy egész élet története. Ki itelte volna meg?... A társadalom tudomást sem vett róla: a szegény nőnek elbukása menthető, a gazdagé szegény.

Mikor fellahadozott a betegágyból, kis leányát ott hagyta a szomszéd lakosságnyra, a templomba sietett imádkozni. Miért?... Hogy egészséges lett újra?... Nem jobb lett volna-e reá nézve a halál?...
... Utja egy fényes palota előtt vitte el; a kapu tárva nyitva volt, a sok liberális inas ott nevetélt, várva a vendégeket. Ismerte ő nagyon jól ezt a helyet. Nem bírták a lábait, a feje volt nehéz a multból felidezett zavaros gondolatoktól; leült a kapu szegletén levő kőre, bámult maga elé, s egy-egy könnyesepp gördült le szeméből, a mint nagy robajjal egy-egy kocsi behajtatva mellette a kapu alá, a beat ölké pajzán nevetése megütötte füleit.

Most jön a legfényesebb fogat; a lovak toporzékolva ugranak félre a kapu előtt, a

szolgasereg egyik része a gyeplőt ragadja meg, s másik része a szegény nőnek esik s lökdösi odább, félre a lovak utjából.

Egy fényes czilinderes ur hajlik ki a kocsiból, először megretten, azután zsebébe nyúl, s egy pénzdarábot dobva az utca kövezetére, érczes hangon szol a szolgáknak:
— Ne bántások szegény koldust, hadd legyen ő is boldog a mai napon, — imádkozik majd az én boldogságomért.

A nő a férfi láttára szívéhez kap, szeme elé vonja kendőjét; hadd hulljanak a könnyek keblére. Hátha olyan sulyuk lenne, hogy össze-szevesszük azt az oktatlan szeretni tudó szívet?... El, el e helyről. Hová?... A templomban... Miért?... Most már van miért imádkozni.

Ertőlenül hanyatlik egy térdeplőre; kiteszi maga elé az imakönyvet, a betűk össze folynak szemei előtt a könnyek özönén át, csak melyi sobaj száll fel sűrűn kebléből. Sehajjal is lehet imádkozni.
... Az orgona meg-zólal, a templom két szárnyas ajtaja felnyílik; csak ugy tódul be rajta a népség.

Az utolsó közt jön egy sugár férfi s egy fehér uszályos nő lefátyolozva, mig a templom hajóján végig mennek, ugy remeg az a nő ott az imaszámolyon. Az oltár elé érve letérdelnek, a pap elkezdi az esketési szertartást.

A szegény nő könnyei felszáradnak, most

KASZANYITZKY ENDRE
Képes árjegyzékek ki-vánatra bérmentve.

arsfa"-hoz
Tisztelettel
KASZANYITZKY ENDRE.

atherin
Képes árjegyzékek ki-vánatra bérmentve.

Agost lovag
Képes árjegyzékek ki-vánatra bérmentve.

Rickl Jó-
Képes árjegyzékek ki-vánatra bérmentve.

Ujabb katasztrófa. Penicznik s kót városka vasbányájában ismeretlen okból tűz támadt, mely 70 munkás életébe került.

Felolvasó-kör — Csokonai-kör.

Második közlemény. — Debreczen, 1889. szept. 10. Komlóssy Arthur ügyvéd urnak indítványa, melyet a felolvasó-kör választmányához beadott, következőleg hangzik: Tek. választmány!

A „Felolvasó-kör”-nek a közöny-haláltól való megmentése foglalkoztatja azon tagokat, kik elszomorodva tapasztalják, — hogy e szép reményekkel megindult egyelet iránt, ugy a működő tagok, mint a nagy közönség körében — napról-napra miként fogy az érdeklődés.

A dr. Balkányi Miklós vál. tag ur „szépítőeseti egyelet”-té átalakulási indítványára vonatkozólag elmondottam legutóbbi összejövetelünk alkalmával észrevételeimet, — s azokat most is teljesen fenntartom, — mert az ő tervezete szerint az irodalmi — tehát a szellemi — foglalkozás — csak másodrendű szerepet nyerve, mindegy a rendezési eszközök tekintetében — a főszél — a város szépítése előmozdítására nézve, — ezt neveztem én, talán kissé erős jelzővel — anyagi törekvéseknek.

Az én tervem és óhajom elsősorban az irodalom, a tudományosság és a művelődés zászlajának kitűzése mellett, — egy oly varázshatalmu név — vagy jelző alatt egyesülni e város értelmiségének, mely egy erős magyar kulturális egyletnek halhatatlanságot biztosítana Debreczen városában, vagy legalább a közönséggel vérszótól hosszú — nagyon hosszú időkre megóvna azt.

Ez pedig halhatatlan költőnk: „Csokonai” neve lehet csupán.

E név varázsa — ellenállhatatlan erővel bilincseli le mindazok lelket, szívet, kik a jó hazai névre igényt tartanak a magyarok földén, — mennyivel inkább kell imádatlalt csüggeni Csokonai emlékezetén mindenkinél ki Debreczen fiának valja magát.

Es Debreczen még mindig nem róta le teljesen kötelességét e láng-ember emléke iránt.

Sirhantjára oszlopot — muzsájának terére pedig erszobrot emelt ugyan — de ez még eddig csak anyagi erőnknek kettős nyilvánulása, — melyet már sok téren megámult a világ, hogy mily hatalmas alkotásokra képes ennek segítségével a civis város.

A szellemnek, a név halhatatlanná tételének munkájához mi csak akkor fogunk méltóan járulni, sőt akkor fogjuk a kegyelet és hála magasztos épületét századokra szólóan betölteni — ha Csokonai nevének védő szarnyai alá egy oly irodalmi kört — és kulturális czelokat szolgáló egyesületet helyezzünk, — minővel minden valamire való város méltán dicsekedhetik, hogy többet ne említsenek, ott van a Kőlcsey-kör Aradon, Kemény Zsigmond-egylet M.-Vásárhelyen, Toldy-kör Pozsonyban, Kőlcsey-egylet Szatmáron, Vörösmarthy-egylet Sz.-Fehérváron, Dugonics-kör Szegeden, Aranykőr N.-Szalontán. stb.

A felolvasó-kör első eszméjének megpendítői, s mi annak felkarolói és létesítői — mindnyájan vétettünk Vitézünk dicső szellem, halhatatlan neve ellen, hogy ezt nem az ő nevére kereszteltük, — de ez már hagyományyszerű; vétkezünk ellene, épen úgy, mint atyáink és nagyatyáink, — kik életében fel fogni, megérteni nem tudván, e korát a komoly tudományok terén is egy századdal megelőzött lángelméjü költőt, — kiülőzték — az iskola —

Zóna utazás.

Dunántúli zóna-utazásom kimagasló helye volt Tata város, gyorskocsi utamnak végpontja. Kocsra érve, itt csak addig válek utitársammal, míg a gőzről a minket váró kocsiira átszállunk.

László József barátom a közönségesen ismert szép nevű jeles ref. lelkész látogatásomat azzal is kívánta érdekesebbé és felejtetlenebbé tenni, hogy Tata történeti nevezetessége, fontosságát, és bájos vidékét velem megismertesse.

Elmentünk tehát vele Kocsról Tatára. Valóban meglepett az, bámulatot keltett bennem az, a mit láttam, s nem szégyenlem kimondani, hogy annyi mesteri és természeti szépséget ismerni, tudnivalót Tatáról nem képzeltem.

Kedves barátom kalauzolt, szememmel láttam azt, a mit írok, kezeim közt volt azonban használati utmutatóul ezen című füzet „Tata-Tóváros irásiban, és képpen.” Kalauz a kiránduló számára. 29 képpel. Tata 1888.

Tata vidékének bájos szépsége már a régi időkben is ismeretes volt. Történet, szó-hagyomány, monda szólnak, hogy magyar főuraink szereztek itt időzni, sőt első Mátyás, második Ulászló, és második Lajos királyainknak kedves mulató helyök volt.

Birtokosai voltak hajdan királyaink, majd Rozgonyi, s Csáki családok. 1727-ben gróf Eszterházi József vette meg, ennek s utódainak gondossága alatt emelkedett Tata tóváros a mai kitűnőségre.

Tata és tóváros két külön város, — Komáromtól mintegy két mérföldnyire, gyönyörű regényes vidéken a Vértes hegylánc oldalán, környékén kies szőlőhegyek, erdők, halás tavak, meleg források, fürdők, szép

majd száműzték e város falai közül is, hova csak meghalni tért vissza a kifáradt test s az elalélt szellem!

S évtizedek teltek el, míg jeltelen sirhalma föl vasszobort helyeztünk. — több, mint egy félszázadnak kellett letűnni míg ereszobrot a művész hatalmas géniusza megalkotó, — s ime egy századéve mult, hogy a költő, — s ime egy századéve mult, hogy a nagy magyar alföldi székvárosának e tulajdon poétája megszólalt — s még ma sincs neve egy irodalmi kör vagy kulturális egyelet — szóval bármely halhatatlan testület létesítése által megörökítve.

Ragadjuk meg tehát a kedvező alkalmat — most midőn ezen anyagilag már virágzó, — de szellemében aggasztó körülményeket sejtető egyeletet új életre kelteni akarjuk — s ne habozzunk nyitlan kimondani, hogy ezt tenünk nemcsak észszerű — hanem szent kötelesség is — és alakítsuk át a felolvasó kört „Csokonai-kör”-re, melynek feladata első sorban az irodalom és a Csokonai-cultusz művelése, — másod sorban tudományos és szórakoztató felolvasások s egyéb társas-összejövetelek rendezése, s harmadsorban e város irodalmi életének szép művészetek s minden szép iránti érzelmeinek fejlesztése — s esetleg a város szépítésének anyagilag is előmozdítása.

Mindezen egymással különben is rokon czelok a legszebb egyetértéssel helyt foglalhatnak a „Csokonai-kör” programjában ezen varázshatalmu név aegzése alatt.

Dr. Balkányi Miklós tagtárs ur pedig, — miután az ő főszélja habár csak részbenis bent foglaltatik ebben az indítvány az azt hiszem, hogy szintén készséggel fog ehhez csatlakozni.

Azon esetben, ha indítványom elfogadjatik, kérem a tekintetes választmányt miszerint az alapszabályok módosítása — illetőleg megváltoztatására kebeleblől egy 3 vagy 5 tagu előkészítő bizottságot kiküldeni méltóztatassék.

Teljes tisztelettel a tekintetes választmánynak

alázatos szolgája KOMLOSSY ARTHUR választm. tag

Hajdúvármegye virilisei.

(Az igazoló választmány által összeállítva. A csillaggal jegyzettek adója kétszeresen van számítva.)

Table with 2 columns: Name and Amount. Lists names like Semsey Andor, Gróf Zichy Géza, Stern Jakab, etc., with corresponding amounts in forints and kreutzers.

Table with 2 columns: Name and Amount. Lists names like Klein Aladár, Ujvári Béla, Dr. Varga Géza, etc., with corresponding amounts in forints and kreutzers.

Table with 2 columns: Name and Amount. Lists names like Rosenfeld Ignác, Dr. Boda Gyula, Ránky Béla, etc., with corresponding amounts in forints and kreutzers.

Póttagok.

Table with 2 columns: Name and Amount. Lists names like Szokolay Károly, Csanádi Lajos, Hartstein Lipót, etc., with corresponding amounts in forints and kreutzers.

HELYI HIREK.

Az iskolák benépesedtek. Az első elembe lépők idylli arany gyermekekora véget ért s meg kell ismerkedniük a betűkkel, melyekből a sok jó mellett annyi romlás és kárhozott árasztó szók képződnek. A művelt ember lelki tragédiája az ABC megismerésével kezdődik, mert az olvasás az ördögi kulcs, mely oly világot nyit meg az eddig ártatlan lelek előtt, mely emésztő sóvárgás, soha ki nem elégítőheő vágyak, a folytonos csalódottság gyötrelmeivel tölti el az egész életet...

Szűnyűgünk. A „Debr. Ell.” című lap, azon alkalomból, hogy a v. szűnyűgi bizottság nem véleményezte a vizsgáztatók adatai városi subvencziót „Szűnyűgünk egy” címmel cikksorozatát indit meg. Tegnapi I. közleményében — többek között — azt állítja,

szántóföldek, rétek gazdag gyümölcsös kertek találtaknak.

A tó mintegy 600 hold területű, kelet, és délfelől a Vértesek erdős hegyei mosolyognak, északi és nyugoti oldalról a vár régi tornyával, s a város csinos házaival.

A tó partján haladva, talál az ember érdekes alakzatú romokat, sziklacseportokat lombos fáktól árnyékolva. A vidék balzsamos levegője, árnyas angolkerije, felbugyogó forrásainak vize friss erőt adnak a gyengélkedőnek.

A nagy tó nyhe vize orvosok által ajánlatik. — A források kén, szénasavas meszeleggel annyira telvők, hogy a tett kísérleteknél 3 év lefolyta alatt az angolkeri forrásokba sülyesztett egy vonal vastagságu zsinegek fel hüvelyk vastag mészkö réteget kapnak. E tulajdonok érdemessé teszik a vidéket nyaralásra.

Tata-tóvárosban van egy vasuti állomás és egy megálló hely. Az angolkeri megálló hely „Tatatóvárosi kert” nevet visel. Ha az utazó itt leszáll, mintegy 150—200 lépésnyire az állomástól találja az ember az Eszterházi pinceszét tágas boltives freskó festményekkel ékített termeivel. Innen az angolkeribe jutunk, mely gr. Eszterházi Miklós tulajdona. E kert területe mintegy 260 hold, melyet a nép Angliának nevez. A gróf kegyességétől mindenkor nyitva tartatik. A kertészek alkotó keze 1789 óta e homokos vidéket gyönyörű édené várszolta. Meglepik itt a sétatól, a grófnak jó izléssel épült hajlekai, a lugasok, illatos virágok lombos fák árnyai bléssel kínálják meg a látogatót. — Majd a mesterségesen készített barlangok, és romok ragadják meg figyelmét.

Itt van a Cseke tó 30 holdnyi területtel, melynek kristály viztükre 70—80 szelid hattyuk gyönyörködteik a látogatót,

a vizek kristály forrásai, csergősei, esései ragadják meg a szemet.

A Cseke tó partján van a „Török-várnak” nevezett építmény; feljebb haladva, a sok források vízéhez jutunk, ehez közel a kert legmagasabb pontján egy szép emeletes nyaraló van, hol hadgyakorlat alkalmával néhány év előtt királyunk is lakott. Ez épület háta megett van a nagy forrás, belőle emberederek vastagságúgn ömlik a víz.

Van a kertben egy Mennvországnak nevezett pihenő hely és egy Pokolnak nevezett barlang.

Az angolkerből kilépve, a Tóvárosi főutczáján van az emelet.

Tóvárosban feltűnnek az angolkeri források vize által hajtott maltnok, és kállók. — Biztosan állithatni, hogy hazánkban aligha van vidék, mely gyáriparrá alkalmasabb volna Tatánál.

Az angolkerből jövet, találjuk a nagy tavat. A tó partján haladva, szép panoráma tűnik szemünkbe. Szemben a Tóvárossal a tó déli végén a Remeteség nevű urasági nyaraló, a kalvária hegy, a gróf istállók a tó parton, az allé, mely gyönyörű kilátást nyujt a tóra, Tóvárosra, és hegyekre. A tó partján uralkodó sziklára látom három villa van építve, egyik Feszti Adolf műépítészé, előtte egy barlang.

A tónak fallal kirakott partján visszamenve eljuthatunk a várhoz. A vár, a még fenálló romok után itéve, elképzelhető mily szép múltja van az omladozó épületnek. A vár kőbástyákkal és hamar megtölthető árkokkal van körülvéve, a déli meredek oldalát pedig a tó vize locsolja. A két emelet, és egy csonka tornyu épület földszinti részén a rófi istállók vannak, az emeleten az uradalmi hivatalok. A második egy 5 szobából álló családi képtár, egy terem-

ben régiségek és egyéb leletek. E részen van elhelyezve az Eszterházi család levéltára is, a kutatás benne nincs megengedve. Bejelentés mellett mindezek megtekinthetők, de mi nem láthatánk, nem oly időben leven ott. Mátyás királyunk kedvelt mulatóhelye volt, ő varázsolta édené.

A várból kijöve, a tatai részen az Eszterházi kastély tűnik szemünkbe. Ez egy emeletes csinos épület két csonka toronnyal, a keletre esőben írta alá első Ferencz király a bécsi békekötést. Emlékl fel van tartva a pamlag, melyen ült, egy asztal, és toll. Az udvarán ritka virágok díszlenek, szembe a kastélyllyal a gróf színház, teli kert, egy iestő műterem.

A városban építészeti tekintetben valami különös látványos nincs. A főterem van a csinos városháza, boltok, a griff vendéglő, kaszinó, plébánia templom, egy eldugott helyen a reformátusok temploma. Az irlgalmas növények iskolája, és kórháza, gr. Eszterházi Miklós alapítványán.

Sok volna még felemlitendő, de most mellőzök, csak vidékéről szölok pár sorral. Tatahoz közel Bajon nevezetes, az urasági pincesz, csillag alakban 5 ágra oszlik és 50,000 akó bor fer e benne. A 700, 600, 560, 200, és 100 akós hordókat nem emlitve, megtekinthet érdemel a 2150 akós hordó, melynek 22 vasbronca 9,580 fontot nyom; hossza 20 láb és 3 hüvelyk, magassága kevesebb. — Klopinczen János pesti kádármeister 1831-ben készítette, először 1834-ben lett megtöltve, most úresen áll. Nem leven Bajon, ez adatot a kalauz után közzölhetem.

A vár alatt elterülő réteken van a feneketlen tó, tengerszemnek állítják s közöleben a bővizű fényes források. Keszli Hajdu Lajos.

hogy „jó régi nem adni s mindent, m őselnk megfo ban,” hogy má mi tekintetbe n ros bank kö z háznak, ne s at. Hogy tovább gató meg h áttuk, hogy ház előtt v olt az igaz d énczítje.” mint a valóság ket s olyanokat, hogy színház- lat mat rossz színe manák kifejtése sem osztjuk. Még annak, hogy a ur iránt erzett jó miszerint a színi, hogy a berletgy es odiosus elu színivádnak ped s mindenféle csat moniával vezette jöl, a közönség p hirdetésenél kelle ekkor vagy az ige tó letére) város nyujtáná. — Miv „Debr. Ell.”, a de tásának eddigi me táplálunk; miután hatóság és közö nem különben a való érzékenek l gató anyagi helye valjuk megdöbben való lefestése (sz nagy kárára) me foglalt; mindezek nök, ha a valódi laul és a legre- közölmény beszé helyről. Egyes sz vagy egyes apok nyitekl szolgálha de egyesről tá átal is elvakított szerint tehát az e pedig a város és gyakorló színi h Telegdi László u keteleket elozta tüzetes kimutatás venció nekü Debreczenben, a pedig vessen egy már bosszantóva gátának pedig le kijelenteni azt, m rintunk nem való kifejezett aggodal idényben (a tavas se mellett, de sz nezhettek elébe kus-e a sziatary „nyomorog” város hírlapi cikkesez valának szükese edg egy tagja.

